

14-39.

Ennek a számnak az ára 4000 korona.

Negyvenhatodik évfolyam.

14. szám.

Debrecen, 1926 április 3.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Találkozás a Feltámadottal.

Máté 28—10.

Nagyon figyelemreméltó vonása az az első húsvét titokzatos történeteinek, hogy a Feltámadottal az ő tanítványai és hívei nem találkoznak és nem találkozhatnak akárhol és akármikor. Amilyen királyi fenséggel hagyta el sírját, ugyanolyanul jár-kél a halandók földi világában és teljesen az ő kegyelmes akaratától függ, kiknek, mikor és hol mutatja meg magát. Nem lehet őt felidézni, mint valami spiritista jelenést, vagy extatikus visiót; nem lehet odaidézni az emberi ész és tapasztalat állítólag elfogulatlan törvényszéke elé; aki találkozni akar Ő vele, annak Vele szemben nem lehet csak egyetlen magatartása, elfogadni Őt és befogadni Őt, amikor eljön az az észbontóan és szívrepesztően csodálatos s mégis édesen boldog és gyógyítóan balzsamos óra, amikor Ő az Ő választottainak meg akarja mutatni magát és oda akarja ajándékozni életét.

Mi nem tehetünk egyebet, mint hogy felismerjük, elfogadjuk és emberi erőnk mértéke szerint betöltjük azokat a föltételeket, amelyeket mint a Vele való találkozásnak emberi részről való föltételeit maga a Feltámadott ír elénk.

Az első föltétel ez: engedelmeskedni Neki, menni oda, ahova Ő küld. Ha a tanítványok nem fogadták volna meg Jézusnak azt a szavát, amelyet Ő mások által üzent nekik, sohasem találkozhattak volna Vele. Ez azt mutatja, hogy Jézusnak, aki a Krisztus, már azelőtt is lehet és kell engedelmeskednünk, mielőtt még teljes bizonyosságot vettünk volna föltámadásáról, sőt ennek a teljes megbizonyosodásnak éppen ez a teljes és föltétlen engedelmesség az útja. Az nem a te dolgod, hogy hol és mikor fog a feltámadott Krisztus a maga teljes királyi dicsőségében eléd lépni, értelmedet végleg megalázva, szívedet tökéletesen meghódítva s életedet mindörökre szolgálatába pecsételve el, de az a te dolgod, hogy már addig is, míg ez

megtörténnék, az Ő útján járj és oda menj, ahova saját vágyaid, álmaid, érdekeid, szenvedélyeid, bűnöd vannak.

Továbbá az sem volt közömbös, hogy a tanítványokat, akikkel találkozni akart, éppen Galileába rendelte a feltámadott Úr. Galilea mosolygó ege alatt, bájos vidékü tavának partjain és hullámain volt Vele az első találkozásuk. Itt töltötték el az Ő felejthetetlen társaságában tanítványságuk első, boldog éveit. Még ekkor nem tudták igazán, hogy ki Ő, de már szerették, már ragaszkodtak Hozzá, már napról-napra jobban foglyul adták Neki az életüket. Itt, ezeknek a drága, verőfényes emlékeknek a világában volt a legalkalmasabb hely a Megdicsőülttel való találkozásra is. Így akarta ezt Ő maga. Azt kívánta, hogy ott, ahol megismerték, mint tanítót, mestert, orvost, jóbarátot, ugyanott ismerjék meg, mint örökéletű Megváltót és dicsőült Királyt is. Minekünk is mindnyájunknak megvan a magunk Galileája. Gyermekeink világa, amelyben, bár nem öntudatos s nem teljes, de naivul tiszta és együgyűen ragaszkodó hittel éltünk az Úrnak társaságában, hallgatván az Ő beszédét. Légy akár mennyire felnőtt, akármily nagy tudós, akármilyen roskadt, vén, ha Vele, mint Feltámadottal, találkozni akarsz, vissza kell térned kihűlt, megfeketült jeruzsálemi reménytemetődből a te Galileád mosolygó napja alá, vissza kell térned a zsoltárodhoz és a dicséretedhez, melyet gyermekkorodban zengettél Róla és Neki, a Bibliádhoz, amelyben az iskolapadok között otthon kezdettél lenni, hogy aztán csakhamar idegenné váljék számodra: vissza kell térned, akármilyen nehezen megy is, együgyű, naiv, gyermeki hitedhez. Ez a hit még nem volt teljes és nem volt öntudatos, de éppen oly boldog volt, éppen oly bizó és éppen oly sugaras, mint a tanítványoknak a földön járó Jézussal való galileai közössége. Csak erre a hitre várhatod egykor a Föltámadott megjelenését, mint teljes bizonyosságot adó feletetet.

És végül azt látjuk, hogy a tanítványok készségesen elfogadták az üzenetet, amelyet a

feltámadott Jézusról a húsvéti angyal a sirató asszonyok útján küldött nekik. Nem mérlegelték azt a körülményt, hogy talán az elsőség etekintetben mégis őket, a tanítványokat illette volna; nem törődtek azzal, hogy ők, a férfiak, az ókorban oly nagyon lebecsült asszonyokkal szemben háttérbe jutottak; nem óhajtották kinyomozni, mennyiben hitelreméltó az asszonyoknak a beszéde; mentek, mert a Lélek bizonyosságot tett az ő lelkükben ez üzenetnek hitelreméltó, igaz volta felől.

Mily egyszerű és mégis mily megragadó példázása ez az igehirdetés dicsőségének! Isten nekünk, embereknek emberek által adja tudtul a maga legdicsőbb dolgait is. Aki fennakad az üzenetvivőnek a gyarlóságán s az üzenet emberi formáját hiányosnak s éppen ezért hitelre nem méltónak találja, az maga zárja el magát attól, hogy ez az üzenet reá nézve egykor teljesen és boldogan beigazolódjék és megvalósuljon. Húsvéti igehallgatók, óh, vajha eltűnne szemetek elől az ember, aki nektek a húsvét evangéliumát szólja s csak maga az evangélium maradna meg ellenállhatatlan egyszerűségében és erejében! Húsvéti igehirdetők, óh, bárcsak tudnátok ti is olyan egyszerűen, de olyan hatalmasan és olyan eredményesen szólani, mint az asszonyok szólnak vala a tanítványoknak: „Ő üzeni, menjetek el és meglátjátok!”

R. I.

Egyházkormányzatunkról.

Mikor a lelkészönvendéket megfelelő képzés és vizsgálatok alapján kibocsátják a szent munkára, úgy áll lelkem előtt, mint a Krisztus példázatában jelzett szőlővessző: édes termésre készen. Persze csak úgy és akkor, ha lelkésszé növelése a Krisztus-szőlőtökébe beoltogatás volt. „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki énbennem marad, én pedig őbenne, az terem sok gyümölcsöt, — mert nálam nélkül semmit sem cselekedhetek“. Így mondta Jézus — és ez elég egyszerűen és megérthetően van mondva. Azonban egy egyszerű növényoltás is elég titokzatos és csodálatos. Én gyakoroltam nagy gyönyörűséggel és nagy csodálattal. A lélek átoltása ugyan ellenkező. Míg a növényoltásnál a vadalan egyszerűen a tápláló nedvek kamarája s a nemes vessző hozza a nemes gyümölcsöt, addig a lélek-oltásnál a vadvessző lesz a nemes gyümölcsözés áramlás-vezetője. De mindkettő isteni teremtőerő. „Ha valaki nem marad énbennem, kivettetik, mint a szőlővessző és megszárad“. (János 15.)

Az egyházkormányzat rendszere pedig, akár püspöki, akár zsinatpresbiteri, már csak arravaló, hogy Krisztus szőlőskertjére felügyeljen. Tulajdonképpen ennyiből áll az én látásom ezekre a rendszerekre. Azt hiszem a lelkésznevelésen, illetve lelkésszé nevelésen fordul minden. Ha készen vagyok, az a legjobb rendszer, ha minél keveseb-

bet avatkozik a dolgomba; ha pedig nem vagyok: — akár Püspök, akár Zsinat, — életet nem olt belém. Szó sincs róla, — rendnek lenni kell. Vagyis: — akár segítő eszközeim hiányában, akár útamba gördülő akadályok elhárítására, segítő erőre van szükségem. Ekkor sem a rendszer segít, hanem azok a lelki erők, kik munkatársamul vannak jelölve. E munkatársakat látom én a rendszerek keretében — ha vannak. S ha nincsenek? akkor a legművészibb képráma sem kép, csak üres ráma.

Amondó vagyok tehát, hogy maradjunk csak a mi rendszerünk mellett, hanem adjunk bele életet és tartalmat, a felügyelet és ellenőrzés által. Több alkalommal olvastam, hogy általában itt a mi hazánkban igen szép és jó törvények vannak — papiroson. Ilyenek a mi egyházi törvényeink is — papiroson. A sokat emlegetett egyházfegyelmezés, lelkészválasztás, ha a papirosról életre születnének, termőerőre juthatnának, de az a baj, hogy a kellő felügyelet és ellenőrzés, nem bábáskodik a szülésnél. Az úgynevezett „canoni visitatio“, magyar neve szerint: egyházlátogatás szelidült, mely mint kellemes rokoni látogatás, bizonyára nem megvetendő, de vizsgálati hatása és eredménye alig van. Holott az egész egyházalkotmányi rendszerben ez volna a legfontosabb és legáldásosabb is. Gyönyörűen van megfogalmazva és lenyomatva az Esperes jog- és hatásköre, köteleiségei. Nincs azokhoz mit adni, csak — a papirosról átvinni a mozgó életbe. Mert ha a régi egyiptomi sirokból kihozott több ezer éves gabona is életre kél, ha megfelelő életrekeltő erőt kap, bizonyára a mi szép paragrafusaink is életre kelnének s életet éleszténének, ha...

Például: az esperesi *visitatio*, az egyház szívesen várt ünnepélye, kezdődne istentisztelettel, amelynek építő ígéje az egyház lelki életének igaz jellemrajzában, mint keretben, krisztusi életútmutatás lenne. (Olvastam annakidejében, hogy b. e. Szász Károly püspöki vizsgálata előtt, az illető egyházakból bekívánta az anyagi-, szellemi- és erkölcsi helyzetrajzot s ebből állította össze elmondandó beszédeit, a helyzethez képest atyai elismerést, útmutatást, nehéz helyzetben vigasztalást, lelki erősítést; ahol kellett atyai dorgálást, — szóval a Krisztus lelkének világát és szívének melegét vitte. E beszédek megfelelő élethatást keltettek és növeltek. (Olvashatók voltak az akkori „Prot. egyh. és isk. lap“-ban is.) Istentisztelet után az iskolaélet alapos — de nem leckepergetés szerinti — vizsgálata. Külső-belső tisztaság, testi-lelki élethatások, az igazi embernevelés és életszükségek ismerete alapján. Nem cenzori felvont szemöldökkel, hanem bizalmat és tiszteletet gerjesztő atyai módon. Főként az u. n. „Ifjúsági vörös-kereszt“ munkájára nagy súlyt helyezve, mert az élet nem hangot, hanem életet követel. Ily alapon fölfelé következnek az ifjúsági fiu- és leányegyletek gazdasági, háztartási iskolának munkái, inkább szemléletes, mint kérdezőgató vizsgálat alapján. Az ünnepi ebéd a lányok háztartási iskolájának készítménye, felszolgálása s így mintegy gyakorlati vizsgálata volna. (Ne tessék

megmosolyogni! Nálunk a világörület előtt megvoltak ezek megindító szépségben.) A presbitériummal együttes ebéd — hisz az egyház szíves vendéglátása — bizalmas, kedélyes elbeszélgetés. Közben megtörténhet a jegyzőkönyv áttekintése folytán, az egyházi élet mozgalmának meglátása: egyházi és iskolai könyvtár áttekintése a leltár alapján, anyakönyvek s egyebek. Aztán, ami most gyakori emlegetés tárgya, a múltakban azonban fővizsgálat tárgya volt: a lelkészi működés bizonyosságai, főként az év minden istentiszteleti alkalmával elmondott s feljegyzett ígékről. Kész beszédmutatványok is. Mert hát, ha a Mester utolsó utasítása szerint „tanítanunk kell, hogy hallgatóink megtartsák mindazokat, melyeket (tanított minékünk“ és ez a mi fő megbízatásunk, akkor illő dolog, először is a lelkésznevelő helyen, erre elkészíteni az illetőket, aztán felügyelni, ellenőrizni, buzdítani folyvást, mint Pál apostol is, szinte búcsuzó lelkét is átleheli kedvenc tanítványaiába. Lutheránus testvéreink próbálkoztak már egész évre előkészített anyaggal s ez is sokat ér. A most szétküldött „A helmissió és cura pastoralis kézikönyve“ is sok segítő útbaigazítást tartalmaz általában, de minden gyülekezetnek vannak és akadnak mintegy egyéni lelki szükségai, melyek a Krisztus lelke világának kivezető fénysugarait szükséglik, amelyre nagy figyelmet kell fordítani a helyi lelkésznek. Mert bizony a valláserkölcsei élet egyenleg rovatában ez eszközli a *nyereség* eredményt, amint Pál is hathatósan figyelmeztet.

Az anyagi ügyek vizsgálata, szemmel-fővel, nemcsak kellő figyelmet, hanem némi hozzáértést is megkövetel, hogy ne csak összeadás-kivonás számolás-próba legyen, de hasznos útmutatást is adhasson a *visitatio*. Ez is benne van a Bibliában. Mikor én a régi nagy felsőszabolcsi egyházmegye számvevőszékének elnöke voltam, bekértem az összes 92 egyház ingó és ingatlan javainak kimutatását, jövedelmeikkel együtt s kitünt, hogy átlag 3%-ot se jövedelmeznek. Így jutott több egyházunk nagy veszedelembé s volt, hogy adóhátrányokba az ingatlanokat elkótyavetyélték. Ezért is szükséges bizonyos gazdasági ismeret a theológián.

Aztán az egyházi épületek is vizsgálatot igényelnek, kívül-belől. *Visitor*-életemben előfordult, hogy egy régi időben masszív építésű templom fala össze volt repedezve, szinte veszélyesen. Éveken át elnézték, hogy sűrű dudva és különböző bokorhajtások a fal tövéig benőttek, felfogták a tetőcsepegést s a fal tövén teknőszerű mélyedés keletkezvén, meglazította a fundamentumot. Úgy hozattam kapát a öreg harangozóval s mutattam meg a lekicsinylő lelkésznek, mi az oka és orvossága a bajnak? hogyan kell tisztán tartani, feltölteni a fal környékét s elvezetni a vizet. Ebben a templombkn, a díszesen épült kőkarzat alatt egész szemét-telepet is találtam s megrendeltem a rög-töni kitakarítást.

Szóval, a *canonica visitatio* az élethatások meglátása és elősegítése és pedig a törvény szavaival, ne csak egyházi hivatalosok útján, mert falusi

népünk bizalma szinte lekicsinyléssé süllyedt e kiváló intézményünk iránt s néha bizony még a Kurátor uram is alig érdemesíti a megjelenésre, míg ha világi hivatalosaink is részt vesznek abban-mindjárt nagyobb a hitele és tisztessége. És aztán Arannyal szólva: „Azért a törvény — tör...vény, hogy nem enged!“ „Mind magam megtartom, mind mással megtartatom!“.

A *canonica visitatio* célja bevinni a gyülekezeti életbe a ker. egység és segítő kölcsönösség szellemét és érzetét s minden alkalommal ezt ápolni, erősíteni. Meglátni az akadályokat, valamint az életsegítő erőket s egyiknek elhárítására, másiknak felhasználására utat mutatni. Ez úton lehet ez igazán krisztusi intézmény iránt tiszteletet és bizalmat támasztani a gyülekezetekben s megszüntetni azt a — bizony nem mindenkor — alaptalan véleményt, hogy az csak egy alkalom a papok vendégeskedésére, a gyülekezet kontójára.

Száz szóval is: szolgálni ezt a felséges krisztusi célt: „azért jöttem, hogy életök legyen és bővülködjenek“ (János 10₁₀).

S ha nem ezt szolgálja — bármi is: el kell temetni — bármit is! Mert ez az örökig igaz megállapítás: „aki velem nincsen, ellenem van és aki velem nem gyűjt, tékozol!“ (Máté 12₃₀)

Andrássy Kálmán.

Tárca

Szemelvény Kocsi Csergő Bálint művéből.

X. könyv.

A nagyhírű Turretin Ferenc genfi lelkész és theol. tanár beszéde, melyet négy gályarabságból kiszabadult magyar lelkész jelenlétében tartott 1676 július 10-én a genfi székes-egyházban. — Latin eredetiből fordította: Borsos Károly.

Alapige: I. Péter 5. 8.

(Folytatás.)

Mondhatná valaki: de miként környezhetne bennünket az ördög, amaz ordító oroslán? Hiszen a szentírás tanítja, hogy megköttözte azt a Krisztust, ki győzelmet vett rajta a kereszten. Zsid. 11. Kol. 11., kivetette az égből Luk. 10. 18. Jelen. 12:9. és sem a Krisztuson, sem a Krisztus tagjain nem lehet többé hatalma?

Igaz, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus, a *Juda nemzetségéből való oroslán*, legyőzte amaz alvilági oroslánt és megtörte annak fejét. Róm. 16., hogy semmi hatalma se legyen többé: de ez nem mond ellene annak, hogy az Isten megengedi, miszerint a gonosznak fejedelme az utolsó ítéletig még a földön járjon, az igazak megpróbálására és a gonoszok megbüntetésére.

Kivettetett ugyan az égből, honnan az evangéliom tanítása szerint villámlás képében esett le Luk. 10:18.; de a pokolba taszítva s az örök sötétség láncáival az elkárhozottak közé lekötve nem lett még amaz ordító oroslán, hogy el ne nyel-

hesse a hívőket; hanem láncai még föl-föloldatnak, az Isten igazságos ítéletéből, a hívők megpróbáltatása végett.

Így tehát az igazakat még kísértheti; de le nem győzheti; üldözheti, de el nem vesztheti; ostromolhatja, de le nem veheti.

És ezt Istennek kiváló bölcsessége rendelte így.

1. Az ő dicsőségének megmutatására.

2. A mi hitünk megismerésére. I. Péter 4:16.

3. Megerősítettésünkre a Krisztussal. Mert ha azt megkísértette az ördög: illő, hogy minket is megkísértsen. De valamint annak nem árthat, úgy rajtunk se leend semmi hatalma, mert mi győzedelmeskedni fogunk Ő benne.

Valóban nagy vigaszunkra szolgál nehéz küzdelmünkben az a tudat, hogy bármily kegyetlen is amaz ordító oroszán, nem vehet rajtunk erőt sohasem; mert az, aki meggyőzte őt értünk a kereszten, bizonyára bennünk is meg fogja győzni szent lelkével.

Számtalan kegyes férfiút említhetnénk bármely századból, kik boldogan tapasztalták magukon ezen alítás igazságát — szerencsésen megszabadulván amaz ordító oroszán torkából —: de szükségtelen a múltba tekintenünk, mert az isteni gondviselés a mai napon élő és beszélő bizonyosságot nyújt nekünk amaz igazság felől.

Bizonyára tudjátok, hova gondolok, kikre céloznak szavaim? Itt ezek a Tisztelendő férfiak, szeretett, nagyrabecsült testvéreink, kiket oly nagy örömmel szemlélünk magunk között; s az ő hű társaik, kikkel együtt türtek annyi szenvedést, együtt ették a száműzetés keserű kenyerét is; ezek a Jézus Krisztusnak tántoríthatatlan hívei, mátyrjai: ezek az élő, beszélő bizonyosságok! Most jönnek a szomorú rabságból, meghintvén ruháikat ama báránynak vérével. Testük megtört a szenvedések súlya alatt; de sértetlenül megőrizték a Krisztusban vetett hitüket: sem ígéretek, sem fenyegetések, sem csábítások, sem az iszonyú kínzások nem tántoríthatván el őket ama legnagyobb királytól, kinek egyszer hűséget fogadtak.

Nemrégiben még keserű rabságukat siratták, s készséggel siettünk segedelmükre: s íme ma itt vannak közöttünk, hogy köszönetet mondjanak irántuk tanúsított testvéri vonzalmatok és jótéteményeitekért. Köszönetet mondanak s egyszersmind újra kérnek benneteket, hogy imádkozzatok értük. Kérjétek ama legkegyelmesebb Atyát, hogy megszánván őket nehéz nyomorúságukban, helyeztesse vissza régi szabadságukba; hogy megtérvén övéikhez, hű munkásai lehessenek továbbra is az Úr szöllejének, az Ő nevének dicsőségére, s a rájuk bízottak lelki épülésére.

Ha valaki, úgy ők valóban tapasztalhatták az apostoli jóslat igazságát; ők érezték dühét amaz iszonyú alvilági oroszán, mely szüntelenül köröttük ólalkodott, csak hogy elveszthesse őket.

Nem akarom most tárgyalni kegyetlen és igazságtalan fogságuk történetét, mert úgyis ismerős már előttünk, s mert nem is jó feltépni a már hegedő sebeket. De meg ki is tudná elképzelni,

vagy elmondani azokat a szidalmakat, gyalázásokat, gunyolódó szavakat, melyekkel ártatlan barátainkat illették? Ki írhatná le azt a sokféle kínzást, mit a legrondább börtönökben, nehéz bilincsekbe verve, körülbelül egy éven át szenvedtek?

Azt a kegyetlen bánásmódot, melyben az ocsmány gályákon részesültek, midőn éhségtől, szomjúságtól, büztől, ezerféle bajtól, szükségtől kimerülve, már-már felholtan, ütlegekkel kényszerítették az evezésre.

Ki tudná mindezt elmondani könnyek nélkül?!

De az Isten, ki övéit sohasem hagyja el, alkalmas időben segedelmükre sietett. Meghallgatá végre hő sóhajtásaikat, s értük emelt buzgó fohászaikat; elküldvén szabadításukra ama második Gideont, hogy kiragadja őket ama — már-már elnyeléssel fenyegető — alvilági oroszán torkából.

Aldassék az Úr, az örök Isten, a mi Urunk Jézus Krisztusnak, a könyörületnek Atyja! hogy levette a jogtalanság vesszejét az igazakról; hogy az ő hív szolgálóinak lelkét a siralmas mélységből kiszabadította. Aldott a Jehova, hogy nem adta őket zsákmányul a gonoszoknak. — Dicsőítsétek az Úr kegyelmét! Énekeljétek a 118. zsoltárral: *„mindörökké megmarad az ő irgalmassága. — Keményen megostoroza engemet az Úr, de meg nem öle engemet.*

Nyissátok meg nekem az igazságnak kapuit, hogy azokon bémenvén, dicsérjem az Urat.

Dicsérlek tégedet; mert meghallgattál engemet és engemet megszabadítottál.

Mondjátok a 116. zsoltárral: *„Körülvettek vala engemet a halálnak fájdalmai és a sírnak keserőségei elfoglaltak vala engemet; nyomorúságot találtam és az Úrnak nevét segítségül híván, ezt mondván: Kérlek, uram szabadítsd meg az én lelkemet! Kegyelmes az Úr és irgalmas: megörzi az alázatosakat.*

Térj meg én lelkem a te nyugodalmadba; mert az Úr jól tett te veled.

Mivelhogy megszabadítottad az én lelkemet a haláltól, szemeimet a könyhullatástól, lábaimat az eleséstől. Szüntelenül járok az Urnak orcája előtt az élőknek földökben. (Vége köv.)

A mai Genf, a mai kálvinizmus.

Az egyház és állam szétválása.

Az 1874-es törvény után közelinek látszott az egyház és állam elkülönödése, ám ez mégis csak 1907-ben következett be, a szétváláson munkálkodó erős, hatalmas tényezők dacára. Az evangélium alapjára helyezkedő s mégis modern, gyakorlati keresztyén irány követelte a legjobban az elszakadást. Azok, akik nem látták jó kézben az egyház legfőbb irányítását s feltették jövőjét egy olyan „Nagy Tanács“-tól, melyben a nagyszámú katolikusok mellett a notarius szabadgondolkozók is erősen voltak képviselve. E párt úgy látta, hogy egy vegyes hitű tanács nem intézheti a reformált egyház ügyeit azzal az odaadással, amellyel egy

hívőkből álló vezetőség, amelyet nem foglal el a modern államháztartás s politika ezer gondja. Ezenkívül a szintén nemzeti alapon álló független katolikus egyház állami támogatását nem nézheték jó szemmel, hiszen ez a kálvinizmus s a kálvinista Genf önellentmondása volt. — A hithű katolikusoknak zokon esett az, hogy míg az állam támogatta a csekélyszámú független katolikus egyházat, addig róluk, bár ezerszámra voltak, tudni sem akart az állam. Maga az állam szabadulni szeretett volna a súlyos egyházi költségek folyósításától s bár a „Nagy Tanács“ két ízben is megszavazta e költségek törlését, a nép óriási többséggel elvetette azt. (Tudnunk kell ugyanis, hogy Svájc az igazi demokrácia, az úgynevezett közvetlen demokrácia hazája. Itt ugyanis, minden a kanton ügyét érdeklő s a Nagy Tanács által elfogadott törvényjavaslat a nép elé kerül s csak a szavazás kedvező eredménye után lesz belőle törvény. A parlament összes kantonokat érintő minden törvénytervezete az egész ország szavazata után lehet csak törvény.) A népbe belegyökerezett az állam s a kálvinizmus egységének gondolata s nagyon nehezen lehetett azt kiirtani. 1907 június 30-án újra a nép elé került a kultuszköltségek megszüntetésének, egyház és állam szétválásának törvénytervezete. Maguk a javaslat szerzői, a szétválás gondolatának szenvedelmes szószólói sem hitték a sikert, a szavazatok megszámlálása utáni 830 szavazattöbbséget. A 25,000 választóból csak 14,000 szavazott, s a javaslat sorsát az 1815-ben Genfhez kapcsolt katolikus szavojai falvak döntötték el, kik a Genf és a kálvinizmus szoros egységében a maguk szabadságának, teljes egyenjogúságának akadályát látták. — A meglepetés óriási volt a régi genfi hagyományt ápolók körében. Azon emlékezetes estén az öregek sirtak mint a gyermekek s sokan görcsös zokogásban, felájultan estek össze az utcán. Az erősek a rémület hatása alatt egy világot éreztek összedőltnék s nem találtak semmi vigasztalást. Az egyház egységét ismét a legnagyobb veszély fenyegette. A Lelkészi Testület 14 rendes s 5 kiegészítő tagja azonban, kik a szétválás érdekében a legnagyobb agitációt fejtették ki s kik mint a harcban győztesek, most a diadal gyümölcsét leszedhették volna, a legnagyobb bölcsességgel s tapintattal meggátolt minden veszedelmet s eloszlatoit minden félelmet. Ők voltak azok, kik azonnal békejobbot nyújtottak társaiknak, mondván: menjünk fel és építsünk. A másnapi lelkesítő értekezlet egy bizottságot küldött ki az új életforma kidolgozására. (E 19 tagú bizottságban a győztes párt megelégedett öt tagsággal.) E bizottság nagyon jól érezte felelősségét a világ protestantizmusával szemben, mely érdeklődéssel várta, vajjon megtud-e a genfi kálvinizmus az állami, évszázados támasza nélkül s a kálvinizmus centruma tud-e maradni e rázkódtatás után is? A teljesen feldult kedélyek csodálatosan megnyugodtak a bizottság kiáltványának s jelszavainak hatása alatt: a genfi protestáns nemzeti egyháznak át kell vennie mindazt a szellemi örökséget, erkölcsi súlyt,

amit az államegyház élvezett és terjesztett! E gondolat egyesített minden erőt, elfeledtetett minden visszavonást, gyűlöletet s a nagy megpróbáltatás s jövőtől való félelem bámulatos alkotó kedvnek, új reménységeknek, egy nagy tehertől való megszabadulás boldog érzésének adta át a helyét. A tizenkilences bizottság sokszorosan s minden oldalról megvitatott javaslatát az egyház törvényhozó gyűlése 1908 júl. 7-én, a hívők összessége pedig ez év szept. 27-én fogadta el csaknem változatlanul. E törvény a genfi egyház új életformája s úgy van megalkotva, hogy belátható időn belül is az lesz. Három nagy nehézséggel kellett megküzdeni a törvényhozóknak: 1. hogy az egyház hittani egysége biztosíttassék, 2. hogy az új egyház népegyház legyen s lehetőleg a régi egyház minden tagját magába foglalja s 3. hogy az új egyház anyagi ügyei biztos alapra helyeztessenek. Az első nehézséget a törvény első pontja a következő vallomással oldotta meg:

A genfi protestáns nemzeti egyház, egyedüli fejének Jézus Krisztust, az emberek megváltóját ismeri el. Magát az 1536 május 21-én alakult egyház örökösének, az egyetemes Egyház integráns alkotó részének tekinti. Tanításának alapjául a keresztyén lelkiismeret és a tudomány által szabadon tanulmányozott bibliát tekinti s minden tagjának kötelességéül teszi a személyes meggyőződés kiküzdését. Hitvallási kényszer nélkül kaput nyit az összes genfi protestánsoknak. Célja őket egyesíteni s az igazságosság, testvériség szellemében összetartani az ő vallásos és erkölcsi fejlődésük érdekében. Ez egyház dolgozik az Isten országának az evangélium általi terjesztésén, mint amely forrása az örökéletnek az egyéni és socialis haladásnak. A második nehézséget azáltal oldották meg, hogy különbséget tettek tagok s választók között. Tagja az egyháznak nem születés által lesz valaki, hanem azon nyilatkozat által, mely szerint tag akar lenni. Választó az lehet, aki az állami választójoggal bír s akár magától, akár az egyház felhívására kijelenti, hogy az egyház választói névsorába való felvételét kéri. A választókat semmiféle törvényes felelősség nem terheli az egyházhoz való tartozást illetően. Az egyház így egy emberi, szabad elhatározás által alakult hívő „társaság“ lett. — Ami a harmadik nehézség megoldását illeti, arról a következő számban fogok referálni. **Dr. I. E.**

Egyház

Az egyházi fegyelemről szóló törvényjavaslathoz.

Ismeretes, hogy a debreceni presbiterium a dr. Baltazár Dezső püspök által készített egyházi fegyelmi javaslatot megküldte minden magyarországi református egyházközségnek hozzászólhatás végett. A nagyfontosságú kérdésről szóló javaslat — úgy látszik erősen foglalkoztatja az elméket s már eddig is több

hozzászólást kaptunk egyházmegyei és egyházközségi megnyilatkozásokként. Mindezeket — állásfoglalásukra tekintet nélkül — készséggel közöljük, mert az a célunk, hogy ez a nagyjelentőségű ügy lehetőleg általános megnyugvásra s a lehető legjobban nyerjen elintézt. Természetesen arra nem vállalkozunk, hogy minden hozzászólásnak minden szolamát megtartsuk, de a lényegét mindegyik véleményből közöljük.

I. A felsőszabolcsi egyházmegye véleménye.

Ez, amelyet dr. Vas Sándor e. m. világi aljegyző előadásában fogadott el az egyházmegye közgyűlése, a szokásos jegyzőkönyvi kitételek elhagyásával, így hangzik:

Az egyházmegyei közgyűlés a püspök úr által készített törvénytervezetet örömmel üdvözli s annak alapelveit mindenben elfogadja, részleteihez a következő módosításokat ajánlja:

Az 1. és 2. §-okat változatlanul törvénybeiktatandónak tartjuk.

A 3. §-nál részben a b) és c) pont alatti büntetések megváltoztatását, részben — mindennemű jogbizonytalanság elkerülése céljából — a büntetések alkalmazásának, fokozatosságának, valamint jogkövetkezményeinek precizizálását tartjuk szükségesnek. Módosítandónak látjuk a b) pont alatti büntetést oly módon, hogy összekapcsoltsák egyrészt egyszeri Úrasztalától való eltiltással, másrészt enyhítették úgy, hogy ne mint választói jogtól való megfosztás, hanem mint időre szóló, az illető egyházközségre érvényes felfüggesztés szerepeljen, mert enélkül a b) pont alatti büntetés csaknem olyan súlyos, mint a c). Ellenben a c) alattinál, mint súlyosabb büntetésnél az Úrasztalától való eltiltás mellett a választói és mindennemű egyházi tisztségre való választhatósági jogtól való megfosztás, időre nem korlátozottan, illetve mindaddig, míg az elítelt a 4. §-ban foglalt bünbánatnak eleget nem tesz. Módosítandónak tartjuk a d) alatti büntetést is — ami viszont csak a legsúlyosabb esetekben visszaeső, illetve konokságot mutató bűnösöknél volna alkalmazandó — oly módon, hogy a kizárás kifejezetten az egész magyar református egyházból való kirekesztést jelentse, annival inkább, mert a „gyülekezet“ kitélt törvénykönyvünk nem ismeri, minek következtében értelmezése vitákra adhatna alkalmat, — s egyben, hogy a szektáskodás terjedése elő ne mozdíttassék, ugyanolyan jogkövetkezményekkel tartjuk szükségesnek felruházni, mint ha valaki állami törvényeink értelmében önként felekezetenkívülivé lesz. Ezek alapján javasoljuk a 3. §-nak következő módon való újbóli át-
szövegezését:

„Fegyelmi büntetések:

a) feddés;

b) Úrasztalától egy alkalomra szóló eltil-

tás s az egyházközségi választói és választhatósági jognak egy évre érvényes felfüggesztése;

c) Úrasztalától való tartós eltiltás és megfosztás az egyházközségi választói, valamint mindennemű egyházi tisztségre való választhatósági jogtól;

d) a magyar református egyházból való kirekesztés.

A b) és c) pontokban foglalt büntetésekre elítelt mindennemű egyházi kötelezettségeit teljesíteni tartozik; a d) pontban foglalt büntetésre elítelt egyházi adófizetés szempontjából úgy tekintendő, mint aki önként felekezetenkívülivé lett.

Mulasztásbeli vétségeknél az a) és b) pont alatti büntetés alkalmazandó, a c) pont alatti csakis visszaesés esetén, ha az a) vagy b) pontban foglalt büntetés sikertelenül alkalmaztatott. Cselekedetbeli vétségeknél bármely büntetés alkalmazható, azonban a d) pont alatti büntetést feltétlenül meg kell előznie a c) pont alattinak s az csakis a c) pont alatti büntetés jogerős meghozatalától számított 3 év elteltével mondható ki, ha a büntetett megjobbulási szándékáról bizonyosságot nem tett.

A 4. §-nál a büntetés hatálytalánítására vonatkozóan felveendőnek tartjuk, hogy az egyházból való kirekesztés esetén a bünbánat és megjobbulásra való készség templomban, a gyülekezet előtt történjen, — továbbá, hogy bármely büntetés esetében, ha olyan hiúságba ütköző cselekedetbeli vétség miatt mondatott ki, mely az egyháznak tényleges kárt okozott (mint azt egyébként reverzálisnak az egyház kárára történő adása esetén a katolikus egyház is teszi), az elíteltnek nemcsak a bünbánat és megjobbulási szándékról kell bizonyosságot lennie, hanem írásbeli ígéretet arra is, hogy az okozott lelki kárt megtéríteni igyekszik. — Ez okból javasoljuk a 4. § következő módosítását: „egyházközségi bíróság előtt“ szavak után beszúrandó: „illetve kirekesztés esetén templomban a gyülekezet előtt“, — valamint „szóval bejelenti“ szavak után a következő beszúrást: „az esetleg okozott lelki kár megtérítésére pedig írásbeli ígéretet tesz“.

Az 5., 6., 7. §-hoz nincs hozzáfűzni valónk.

A 8. és 9-ik § között tárgyi ellentmondás van. A 8-ik § szerint végérvényesen a 3. §. c) pontjában foglalt büntetést az egyházkerületi bíróság, a d) pontban foglalt büntetést a konventi bíróság mondhatja ki. Ezzel szemben a 9. §. azt mondja, hogy az a), b), c) pontok esetében két, a d) pont esetében három egybehangzó ítélet ellen nincs helye felebbezésnek, tehát ellentétben a 8. §. rendelkezésével, az Úrasztalától való eltiltást már az egyházmegyei, a rekesztést már az egyházkerületi bíróság is jogerősen kimondhatná. A jogbiztonság szempontjából a 8. §. rendelkezését a két legsúlyosabb büntetésnél helyesebbnek tartjuk, — de más-

résről egyházunk azon érdekét is figyelembe véve, mely az eljárás lehető gyors lefolytatását kívánja meg, a 9. §. ellentmondó rendelkezését törölni indítványozzuk, de kimondandónak tartjuk azt is, hogy két egybehangzó ítélet esetén az eljárást megindító egyházközség az eljárást szenvedőnek egyháztagsági jogait az eljárás jogerős befejezéséig felfüggesztheti. — A 9. §. azon rendelkezését, mely szerint „a felebbezési bíróság által hozott felmentő vagy a büntetés mérvét leszállító ítélet ellen nincs helye felebbezésnek“ mellőzendőnek tartjuk. Ezen kitételrel a felebbezési jog egyoldalúan, csak a vádlott javára korlátoztatna, aminek ellene szól az a körülmény, hogy az alsóbbfokú bíróságok jobban ismerik az eljárás alá vont személy egyéni életét és körülményeit, miért is az eljárást megindító egyházközséget feljogosítandónak tartjuk arra, hogy enyhébb ítélet ellen egyszeri felebbezéssel élhessen. — Ezek alapján javasoljuk a 8. §. következő átszövegezését: „A 3. §. a) és b) pontjában foglalt büntetések-nél két, a c) pontban foglalt büntetésnél három egybehangzó ítélet ellen nincs helye felebbezésnek. Az egyházközségi bíróság jogositva van a c) és d) pont szerinti büntetés esetén, ha ítéletét az egyházmegyei bíróság jóváhagyta, az eljárás végleges lefolytatásáig az eljárás alá vont egyén egyháztagsági jogait felfüggeszteni“.

A 9. §-t pedig a következően: „A felebbezési bíróság által hozott felmentő vagy a büntetés mérvét leszállító ítélet ellen azon bíróság, mely az elsőfokú ítéletet meghozta, egyszeri felebbezéssel élhet“.*

A 10. §-ban a javaslatnak három esztendő elteltével való életbeléptetését indokolatlanul hosszúnak tartjuk. E. m. közgyűlésünk hasonló természetű javaslatokkal és szabályrendelet-ekkel több ízben is foglalkozott s a szerzett tapasztalatok alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy az egyháztagek fegyelmezése érdekében hozandó törvényre legsürgősebb szükség van. Indítványozzuk tehát, hogy a tervezet az életbeléptetési határidőt minimumra redukálja s ennek megfelelően a „három esztendő“ kitétel helyébe „három hónap“ iktattassék.

II. A fűzesgyarmati presbiterium véleménye.

A fűzesgyarmati presbiterium elfogadta lelkészelnökének e tárgyban tett előterjesztését, melyet néhány, a tételek további megvilágítására szánt mondatnak a lényegét egyáltalán nem érintő mellőzésével, a következőkben közlünk:

A célkitűzés helyes, de az eszközök részben nem a legnagyobb szerencsével vannak megválasztva. A büntetések III-ik és IV-ik fokozata, — vagyis az úrasztalától való eltiltás és a gyülekezetből való kirekesztés a világháború előtt 15—20

esztendővel talán még jó eredménnyel, építő hatással volt volna alkalmazható; de most a hit- és erkülsromboló világháború után, amelynek a forradalmak, az ellenforradalmak, a proletár és kapitalista bolsevizmus a lehető legtermészetesebb gyermekei voltak; az úrvacsorától való eltiltás, valamint a gyülekezetből való kirekesztés inkább rombolni fog, mint építeni, inkább rontani, mint javítani. Azok az emberek, akiket mulasztásbeli, vagy cselekedetbeli fegyelmi vétségeik súlyos volta miatt ezzel a III-ik és IV-ik fokú büntetéssel kell majd sújtani, nem is fogják büntetésnek tekinteni és érezni sem az egyiket, sem a másikat, sem az úrasztalától való eltiltást, sem a gyülekezetből való kirekesztést: hiszen az úrasztalát úgyszem látogatják, az egyházból pedig maguk is szívesen kilépnek. Másfelől ezek a büntetések, a hit általános megrendülésének e napjaiban még azokat is el fogják idegeníteni az egyháztól, akikben a hitnek és az egyházhoz való ragaszkodásnak még egy szikrája lappang valahol a közönyösség hamva és az erkölcstelenség salakja alatt.

Míg azonban az úrasztalától való eltiltást és a gyülekezetből való kirekesztést csak korszerűtlensége miatt nem helyesli presbiteriumunk; addig egyfelől a mulasztásbeli vétségek, másfelől a cselekedetbeli vétségek felsorolásában két olyan vétséget lát, amely ellen minden időben érvényes elvi kifogások emelkednek. A mulasztásbeli vétségek példái között ott van a házi imádkozás és házi bibliaolvasás elmulasztása. Presbiteriumunk felfogása szerint a házi imádkozás és a házi bibliaolvasás minden igaz keresztyén családnak szent kötelessége és a lélekben keresztyén családok nem is mulasztják el ennek a szent kötelességnek a teljesítését. Ez a kötelességteljesítés azonban csak úgy bír belső, valódi értékkel, ha az Isten lelkének indításából származik, nem pedig a fegyelmi büntetéstől való félelemből. Különösen aggályosnak találjuk a fegyelmi eljárásnak a házi, családi élet belsejébe való benyomulását és beavatkozását. A családi élet bünei jogszabályok alá csak akkor vonhatók, fegyelmi eljárás tárgyai csupán akkor lehetnek, ha a családi ház falain keresztül kiütköznek az utca nyilvánosságára, mint a keresztes cégér. A cégéres bűnöket lehet is. kell is jogszabályokkal és bünvádi, vagy fegyelmi eljárásokkal irtogatni; de a család belső életébe való beavatkozás nagyon könnyen eretnek nyomozássá fajulhat. Ennél azonban még aggályosabbnak tartjuk a cselekedetbeli vétségek felsorolásában azt a példát, amely a következő szavakban van körülírva: „A *tízparancsolat* parancsainak, tilalmainak megszegése az *újszövetség* értelmezése szerint“. A törvénytervezet ennél a pontnál behunytt szemmel megyen el a jogszabályok és az erkölcsi szabályok szembeszökő különbsége előtt. A jogszabályok, mint emberi törvények, csupán olyan dolgokra vonatkozhatnak, amelyeket az ember láthat és elbírálás tárgyaivá tehet. Olyan dolgokra ellenben, amelyeket ember nem láthat és el nem bírálhat, emberi jogszabályok nem vonatkozhatnak. A

*Az, hogy a felsőbb bíróság megváltoztató ítélete ellen a megváltoztatott ítéletet kimondó bíróság felebbezhessen, egészen szokatlan újítás volna. Szerk.

belső, lelki, lelkiismereti dolgokra csak erkölcsi szabályok, azaz isteni törvények alkalmazhatók. A tízparancsolat, már az ószövetség értelmezése szerint, nem jogi szabályok, hanem erkölcsi szabályok foglalata. Ezt bizonyítja az, hogy az egyes parancsolatokhoz — a II., III. és V. parancsolathoz — fűzött sanctiók, vagyis büntetések és jutalmak, kifejezetten az Isten bíraskodásának és ítéletének folyamán, nem pedig földi, emberi bíróság büntetései és jutalmai. A tízparancsolat közül hétnek pedig egyáltalában nincs semmiféle sanctiója. Az olyan parancsok és tilalmak, amelyeknek vagy nincsen sanctiójuk, vagy tisztán isteni sanctiójuk van, jogi szabályoknak nem tekinthetők s így a II. Helvét hitvallástétel az Isten törvényéről szóló 12-ik cikkelyben igen helyesen állapítja meg, hogy a tízparancsolat erkölcsi törvényt foglal magában. Legyen szabad példákkal világosítanunk a dolgot. Mikor a tízparancsolat ezt mondja: „Ne ölj!” — ez erkölcsi szabály; mikor I. Móz. IX. 6. ezt mondja: „Aki az embernek vérének kiontja, ember által ontassék ki viszontag annak vére”, — ez jogi szabály. Mikor a tízparancsolat ezt mondja: „Házasságtörő ne légy!” — ez erkölcsi szabály; mikor V. Móz. XXII. 22. ezt mondja: „Mikor valaki találta oly asszonnyal, kinek férje van, akkor mind a ketten meghaljanak”, — ez jogi szabály. Mikor a tízparancsolat azt mondja, hogy: „Ne csinálj te magadnak faragott képeket” stb. és hozzáfűzi, hogy az e parancsot kiadó Jahveh féltő szerelmű Isten, aki megbünteti az atyáknak vétkeit a fiakban, harmad- és negyediziglen azokban, akik őt gyűlölik és irgalmasságot cselekszik ezeriziglen azokkal, akik őt szeretik és az ő parancsolatait megtartják: ez valláserkölcsi szabály; mikor pedig V. Móz. XVII. 2—5. azt mondja, hogy a bálványimádó férfiút, vagy asszonyt meg kell kövezni: ez jogi szabály. Végül, mikor a tízparancsolat azt mondja, hogy „tiszteljed a te atyádat és a te anyádat, hogy hosszú ideig élj a földön, melyet a te Jehova Istened ad néked”, ez erkölcsi parancsolat; mikor pedig II. Móz. XXI. 17. azt mondja, hogy aki az ő atyjának, vagy anyjának gonoszt mondand, megöletessék, — ez jogi szabály. Ezekre a példákra mindenesetre lehet azt mondani, hogy tehát a tízparancsolat parancsai és tilalmi, amelyek magában a tízparancsolatban erkölcsi parancsok és tilalmak, jogi parancsoknak és tilalmaknak is tekinthetők. Ez kétségtelenül igaz. De ott van a tizedik parancsolat, az, hogy „ne kívánjad!” A kívánság tilalma már semmiesetre sem lehet jogi szabály; mert a szívek kívánságait ember nem láthatja, éppen azért meg sem torolhatja. A szív kívánságára vonatkozó szabályoknak, parancsoknak és tilalmaknak tiszteletben tartását az ember a maga véges hatalmával ki nem erőszakolhatja. A tízparancsolat tehát a maga ószövetségi értelmezésében kifejezetten erkölcsi szabály, egyes parancsai és tilalmi azonban jogszabályokká is kovácsolhatók. Ellenben a tízparancsolat az újszövetség, vagyis a hegyi beszéd értelmezése szerint már annyira elmélyített er-

kölcsi szabály, hogy mint ilyen, jogi szabályképpen egyáltalán nem alkalmazható. Azokat a példákat hozzuk fel, amelyeket Jézus maga tárgyal a hegyi beszédben. A házasságtörés tilalmát az Úr Jézus Krisztus a hegyi beszédben ekképpen mélyíti el: „én pedig azt mondom néktek, hogy valaki asszonyra tekint gonosz kívánságnak okáért, immár házasságot tört az ő szívében. A szívbéli házasságtörést, vagyis a gonosz kívánság házasságtörését földi szem nem láthatja s éppen azért földi bíró nem is büntetheti. A „Ne ölj!” tilalmát pedig ekként mélyíti el az Úr Jézus Krisztus: „Ha valaki haragszik az ő atyjafiára ok nélkül, méltó az ítéletre” stb. Ezeknek az alapján presbiteriumunk az illetékes tényezőket most, amikor még nem késő, arra kéri, hogy ezt a tervezetet szakértőkkel, jogászemberekkel dolgoztassák át és mindent, ami a rombolás veszedelmét rejti magában, hagyjanak ki belőle; mert a helyes célkitűzés szerint nem megtorlás, hanem javítás a cél.

Ezt a felülről kínált alkalmat presbiteriumunk felhasználván, annak a véleményének is kifejezést ad, hogy a most tervezett reformok között az egyházfegyelem reformján kívül a lelkészválasztás tervezett reformja is nagyon nagy veszedelmet rejti magában. Az egyházi lapokban közölt tervezetek és egyéb hirdetések szerint a lelkészválasztás tervezett reformja a lelkészválasztásnak voltaképpen nem reformját, hanem megszüntetését jelenti. — Ezzel a törekvéssel szemben presbiteriumunk már mest a leghatározottabban állást foglal. A gyülekezetek lelkészválasztási joga a Szentírás és a hitvalláson alapszik és egyházalkotmányunknak egyik legnagyobb jelentőségű alapköve. És a mi gyülekezeteink semmi szín alatt sem fognak belenyugodni abba, hogy tőlük ezt a jogot elvegyék. Ha esperest és püspököt az egyes egyházközségek presbiteriumai választhatnak, akkor az egyes egyházak választásra jogosult tagjai, akik ezeket az esperes és püspökválasztó presbiteret választják, miért ne választhatnának lelképástort? És nem szabad figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a lelkészek javadalmait az egyházközségek adják. Aki a kötelességet teljesíti, azt illeti a jog! A lelkészválasztási jognak a gyülekezet tagjaitól való elvétele beleütközik az isteni és az emberi igazságosságba és kiszámíthatatlan zavarokat, bajokat, veszedelmeket fog előidézni. Ha ezzel a joggal itt-ott visszaélnék: a visszaéléseket kell szigorú igazságsszolgáltatással kiirtani, nem pedig a jogot magát. Mindenesetre szükségesnek tartjuk és kérjük is, hogy ha a lelkészválasztás újabb szabályozásának tervezete készen lesz, méltóztassék a zsinat elnökségének ezt a tervezetet véleményezés céljából a presbiteriumokkal épügy közölni, mint az egyháztagok fegyelmezéséről szóló törvénytervezetet. Feltétlenül tanácsos megkérdezni a gyülekezeteket: hajlandók-e lemondani erről a sarkalatos jogokról, vagy pedig nem?!

A füzeggyarmati református presbiterium szerény véleménye általában az volna, hogy ezekben a napokban a református egyház alkotmányában,

kormányzatában és bíráskodásában mélyreható reformokat keresztül vinni nem tanácsos; hiszen ez a korszak a világháborúnak és az azt követő forradalmaknak, ellenforradalmaknak lezajlása után a szabadsággal visszaélő szabadossággal szemben nagyon is érthető módon, ösztönszerűen, természetesen megnyilatkozó ellenhatásnak a korszaka és a reakció kora református szellemű reformokra éppen olyan alkalmatlan és képtelen, mint az anarchia kora.

III. A rónádfai vélemény.

A harmadik a baranyamegyei *rónádfai* egyház hozzászólása, amelyet azonban olyan rossz másolatban kaptunk meg, hogy magunknak is nehéz volt elolvasni s a szedő gondjaira nem is mertük bízni.

Ez a rónádfai vélemény is aggodalmasnak látja az egyházfegyelmi törvényjavaslatot. Büntetésül csak az I-ső fokút tartja megengedhetőnek, a II-od fokút feleslegesnek, a III-ad és IV-ed fokút veszedelmesnek mondja. Am tegyenek kísérletet — mondja — a soknevű szektaegyesületek a Kálvinista Róma-féle városokban, szigorítsák a hitéletüket önkéntes külön felajánlással külső büntetésre is. „*Hozzanak divatba* mindenforma igaz buzgóságot, jótétkedést, pótolják sok százados mulasztásaikat a vezérszerepre hivatott körök, — majd leszáll ez a divatjuk az alsó néprétegekhez, mint a ruha stb. divat leszállt“. Majd azt magyarázza, hogy Kálvin miért alkalmazta az úrvacsorától eltiltást s miért nem kell alkalmazni ma. Sok buzgósággal s különösen a falusi gyülekezetekről mondottakban sok figyelemre méltó megjegyzéssel írott elmefuttatás, mely azonban nélkülözi az egységes vezérlő szempontot.

Békésbánati egyházmegyei közgyűlés

Szép keretek között folyt le a békésbánati egyházmegyei tavaszi közgyűlés a békési egyházközségben, melynek különösebb nevezetességet adott dr. Szegedy Kálmán gondnoki és dr. Körber Tivadar reálgimnáziumi főigazgatónak, Gönczy Béla és Györffy József lelkészeknek, tanácsbírói beiktatása. Az ünnepség fényét azonban kiválóan emelte magának, dr. Baltazár Dezső püspök úrnak megjelenése, ki Márk Endre és Fekete Gyula kíséretében résztvett az ünnepségen. A békési egyház minden tisztességadással fogadta a püspök urat, kihez az egyházmegyei lelkészi-, tisztviselői kar és kiküldött tagok nagy száma már csatlakozott. Külső ünneplése volt a lovas bandérium, virágözön, kocsitábor, ünnepi szónoklat, este szerenád, tisztelgő küldöttségek nagy száma, diszebed (250 teríték) és azon való felköszöntök. Belső ünneplés volt az egyházmegyei közgyűlés és rengeteg vendég lelki emelkedettsége és hitben való erősödése, mely felejtetetlenül bevésődött a lelkekbe. A püspök úrnak szavai, melyekkel dr. Szegedy Kálmán gondnokot

köszöntötte a beiktatás alkalmával, a szavak, melyeket válaszképen mondott az őt üdvözlő egyházmegyei közgyűlésnek, mely és maradandó hatást váltottak ki. A lelkesedésben és gondolatokban gazdag beszédek, melyek őt ízben is elhangzottak Harsányi esperes ajkáról e napon (márc. 17.) elragadta és felemelte a hallgatóságot. Dr. Szegedy Kálmán egyházmegyei gondnok pedig székfoglaló beszédében röviden, de egészen új irányokat mutatva vázolta az ő működése céljait. A kötelező adózási rendszer helyett az önkéntes adományokra való áttérést hangsúlyozta, mikor a hitből való adományok a mostaninál jobban fentartják az egyházat és segítik nagy céljai felé. Továbbá a stólváltást sürgette az egyszerű szolgálatok fejében, végül a gyülekezeteknek kisebb részekre való tagolódását több önálló lelkészi állással, ami lehetővé teszi a gyülekezeti tagokkal való foglalkozást, az eredményes lelkipásztori működést.

A közgyűlést megelőző lelkészértekezleten Fekete Gyula egyházker. belmissziós lelkész a belmisszió buzgó műveléséről szólván kitézte a munkaprogramot, amelyet szemelött tartva végre kell hajtani a munkát. Nagyobb vita fejlődött az egyházi tagok fegyelmezésére vonatkozó törvénytervezet megvitatása alkalmával, melyre nézve az egyházmegyei közgyűlés elfogadta a törvénytervezet lényegét Gönczy Béla több módosításával, mely szerint azonnal életbeléptetendő a lelkészre, gondnokra, presbiterekre és tanítókra vonatkozó fegyelmi intézkedés. Az egyházmegye behatóan tárgyalta a népiskolai szakfelügyeletre vonatkozó konventi tervezetet, élesen rámutatva a tervezet hiányaira. Különösen elítélte a református tanítók országos egyesületének azon módosító javaslatát, mely a szakfelügyeletet a lelkészi kezekből ki akarja venni. A templomi szolgálatot Böszörményi Jenő szentesi lelkész végezte. A békési egyház pedig vendégszeretettel kötelezte halára az egész egyházmegyét.

r. l.

Munkára hívó szó.

(A debreceni egyházmegye közgyűlésének megnyitó beszédéből.)

Láthatárunk, mit a közelmúlt idők sötét fellegekkel vontak be, még mindig nem tisztul; még mindig nem láthatni, csak egy foszlányi hajnalpírt sem átszűrődni rajta, ami azt hirdetné számunkra, hogy „megvirrad még valaha, nem lesz mindig éjszaka a magyarnak“. Ha eszűn ellenégeinken áll, akkor nem is derül ki fölöttünk soha az ég; akkor nem virrad meg a magyarnak soha többé...

Kivált ha mi magunk is a kezükre dolgozunk, agyafurt romlottságunkkal, örületes belviszálykodásunkkal, egymást marcangoló gyűlölködésünkkel. Pedig ezt cselekedünk. S ez a mi beteges mivoltunknak a szomorú szymptomája. Beteg nemzetünk, beteggé tette a pergőtűzü világháború, — beteggé a lelkeket megtébolító, fejeket megkótyagosító

forradalmi láz, — beteggé a söpredéket fölszínre vető s hatalomra juttató kommunizmus.

A moral insanity perverz jelenségei mutatkoznak lépten-nyomon elszűkített hazánk határiban s az ezek nyomán keletkező levegő mozgás korántsem a tisztítva-üditőn ható szellő szárnyalása, hanem a kiméletlenül szennyező versengés, viszálykodás és esztelen háborgás, undokságokat fölkaparó vihara, ami nemhogy oszlatná láthatárunk homályát, még áthatolhatatlanabbá teszi s még vigasztalanabb színben mutatja jövőnket.

Ilyen miliőbe levén beágyazva egyházi életünk s ennek a milliónek a légkörében élven egyházunk tagjai, lehet-é csodálni, ha az egyházi életünk folyását tisztább szemmel nézők, — az egymást követő szomorú és megdöbbenő jelentések motívumait s titkos rugóit jól ismerők vigasztalannak tartják egyházunk jelenét s jövőjét is. Gyülekezeteink s egyháztagjaink zöme szintén beteg; betege a ránk nézve oly katasztrófálisan végződött világ-háborúnak — betege a forradalmi s kommunista felforgatásoknak, s azt a mentalitást, amit ezek együttes hatása fészkelte be elméjük világába, onnan kiirtani!... Óh, ha kiirthatnánk!...

Más nemzedéknek kell nyomunkba lépni, más nemzedéknek, mely gerinces legyen és acélizmú, de egyszersmind nemes, olvadékony szívé s föntszárnyaló, buzgóságos lelkű. Ám ez a nemzedék soha nem fog csak amúgy deus ex machina itt teremni; a fejlődés örök törvénye szerint kell annak előállani, megteremni. Mintahogy az ízes gyümölcsöt a nemes oltványú fa termi meg. De ehez plántolók, öntözők s fáradhatatlan gondozók is kellenek ám.

Mi, a gyülekezetek hivatásos vezetői, az Úr szőlőjének munkásai, mindnyájan, akik itt jelen vagyunk lelkészek, tanítók, gondnokok, presbiterek és akik innen távol vannak, kell hogy neki dőlünk a munkának s az egyedül az Úr Krisztustól megszerezhető védekező szerekek irtsuk, pusztítsuk azokat az élő-dieket, amik ifjú sarjainkat elcsenevésztik s lombos fáinkon a kívánatos gyümölcstermelést meghiusítják.

Nem mondom, tisztos, szép törekvések mutatkoznak már ez irányban; de ezeknek a törekvéseknek nem elszigetelteknek kell lenniök, hanem egyetemes febuzdulásból kiáramlóknak. Mert mit ér helyel-közzel kiirtani az élősdieket, ha a szomszédság a maga gyümölcsösében, vétkes nem bánomságával tovább szaporítja azokat?... A szennyves vízárdatot, védő gátakkal még csak visszatarthatjuk egyes falvainktól; de a káros élősdiek ellen nincsen védőfal; ezek csúsznak, másznak, repülnek s a szellők szárnyain is eljuthatnak gondosan védett gyümölcsöseinkbe is, és sikertelenné tehetik a legéberebb kertész fáradozásait is...

Fel hát egyetemesen a szent munkára!... Az ezen munkára képtelen pigra masszák s a moráliter alkalmatlan individuumokat kérlelhetetlenül félreállítani, hogy romboló hatásukat ne érezze meg a közegyház. Így teremthetünk egészséges atmoszférát gyülekezeteink kebelében s rajtuk ke-

resztül nemzeti életünk széles rétegében s így remélhetjük, hogy ha mi már nem is, de hív és gondos kezelésünk alatt fölnekedett ifjú nemzedékünk megfogja látni az új virradatot, s birni fogja az integer Magyarországot...

F. Varga Lajos.

A középszabolcsi református egyházmegye közgyűlése.

Március 16-án és 17-én tartotta a középszabolcsi református egyházmegye szokásos tavaszi közgyűlését Nyiregyházán, a vármegyeháza kis tanácstermében Szabó Lajos esperes és gróf Degeföld Pál egyházmegyei gondnok elnöklésével. A gályarabok éneke: „Térj magadhoz drága Sion!” felcsendült az egyházmegye gyülekezeteiből csaknem teljes számmal jelenlevő lelkészeinek s nagyszámú érdeklődőknek ajkain s úgy éreztük, hogy ez a nap ünnepnap lesz reánk nézve; ünnepnapja a gályarabok megszabadulása 250-ik évfordulójának. Esperes úr imádsága és megnyitó beszéde minden közgyűlésen a szívünk húrjait erős rezgésbe hozza, de a mostani imádság és beszéd a lelkünk mélyéig hatott s nem egy jelenlevőnek csillogott könny a szemében, amint a megnyitó beszéd megjelenítette azt a sötét, gyászos korszakot, amely a gályarabság irtózatosszerű szenvedéseire vezetett azokat, akiknek mindennél drágább volt vallásos meggyőződésük, a Krisztus evangéliumához való ragaszkodásuk. Vajha mindenkor ott lebegne lelkünk előtt a gályarabok dicső példája s lenne a mi hitünk a szenvedések s megpróbáltatások között rendületlen.

Az esperesi időszaki jelentés beszámolt az őszi gyűlés óta történt változásokról s egyházi fontosabb mozzanatokról. Fájó szívvel hallottuk, hogy a gyülekezetek nagy többsége roskadozik a folyton szaporodó iskolai terhek alatt. Addig is, míg sikerül a közokt. miniszter urat jobb belátásra bírni: megkeresi közgyűlés Mikecz István alispán urat, aki egyházunk iránti jóindulatának és segítő készségének oly sok jelét mutatta eddig is, hogy ajánlja a községek figyelmébe az iskolai terheknek elvállalását.

Tanügyi bizottsági elnök jelentéséből örömmel hallottuk, hogy az egyházmegye 110 tanítója közül 55 jeles eredménnyel működik; annál fájóbb érzéssel értesültünk a jelentésből a vallás- és közokt. miniszter úr rendeletéről, amely a végrehajtást helyezi kilátásba azon iskolafenntartók ellen, melyek az országos tanító nyugdíjjárulékot záros határidőn belül ki nem fizetik. Közgyűlés felír a felsőbb egyházi hatóságokhoz, hogy e rendelet visszavonása érdekében tegyenek meg minden lehetőt.

Porzolt István tanácsbíró és dr. Porkoláb Zoltán főjegyző tették le a hivatali esküt, igérvén mindketten, hogy lelkes munkásai lesznek egyházmegyénknek.

Dr. Baltazár Dezső püspök úr tervezetét az

egyháztagok fegyelmezése tárgyában magáévá tette közgyűlés azon óhajtással, hogy a szektáskodás és reversális adás által elkövetett hűtlenségre szigorú büntetések szabassanak ki.

A leánykálvineum szerződésének tárgyalása közben meleg ünneplésben részesítette közgyűlés Kiss Ferenc elnököt abból az alkalomból, hogy március 15-én a régi leányinternátus telkén megindult az építő munka, hogy a régi szerény keretek között mozgó intézet helyén egy hatalmas leányiskola létesüljön, amely mint messze világító fáklya hintse fényét református nevelésünk érdekében az egész magyar hazára. Lelkesedéssel határoztuk el, hogy az építési költségből még hiányzó, egyházmegyénkre eső 60 millió korona összegyűjtését lelkiismereti kérdéssé tesszük magunkra nézve, meggondolván, hogy nem fogunk-e vádolást érezni lelkünkben, ha az intézet küszöbét átlépjük, hogy nem tettünk meg mindent, amit megtehettünk volna leányaink érdekében.

A 37 pontból álló tárgysorozat letárgyalása után közebed volt, amelyen — more patrio — lelkes pohárköszöntők hangzottak el. Éltették az egyházmegye világi tisztviselőit, akik dícséretre méltó buzgósággal és szeretettel velünk vannak az egyházi közügyek intézésében. **Tudósító.**

Külföld

A szent év a római katolikus egyháznak 5 új „szentet” és 144 új „boldogot” (köztük 76 koreai vértanút) eredményezett. Ezekből Franciaországra — amely, úgylátszik, mégis csak „az egyház legidősebb leánya” maradt — egy magára 3 szent és 45 boldog esik. Mi pedig tartjuk magunkat továbbra is a II. Mózes 31:13. verse végéhez és a Máté 5:3-11-hez!

„A papcsöcselék is korlátok közé kell szorítani. Az egyház fenntartása a különböző egyházak tagjainak a magánügye. A papoknak egy fillér állami pénzt se!” Igy ír a német kommunista Rote Fahne abból az alkalomból, hogy a német birodalmi főtörvényszék kötelezte a szász államot a szász ev. egyház papjai fizetésének segélyek alakjában való kiegészítésére. Államsegélyre épített egyházi élet egy még nem ennyire nekivörösödött világban is hegyére állított piramis és önmagunk alatt fűrészelt fa.

Az Északamerikai Egyesült Államokban több, mint 27 millió gyermek és 25 év alatti ifjú — a gyermekek és ifjak összlétszámának $\frac{7}{10}$ -e — semmiféle egyházhoz nem tartozik és semmiféle vallástanításban nem részesül: a Christliche Welt szerint a katolikus gyermekek és ifjak $\frac{3}{4}$ -e, a protestánsok $\frac{2}{3}$ -a és a zsidók $\frac{1}{2}$ -e ilyen! — A nagy fény ijesztő árnya!

Olaszországban a Brit és külföldi Bibliatársulat az elmúlt 1925. év folyamán 12,520 egész bibliát, 11,733 újtestamentomot és 247,474 bibliai részt adott el. Ezek a számok évről-évre

örvendetesen növekszenek: pl. 1923-ban még a 3 kategóriából eladott összes példányok száma csak 234,756 volt. — Lux in tenebris!

A pánorosoz zsinat előkészítő bizottságának hivatalos megállapítása szerint a különböző orosz szekták tagjainak száma ezidőszert már 7-8 millióra tehető. Odessza kormányzóságban 2-4000 lakossal bíró falvak egész sora csatlakozott en bloc a „stundista” néven ismert evangéliumi mozgalomhoz. A „vörös kolosszus” tehát tulajdonképpen már sem nem olyan vörös, sem nem akkora kolosszus, mint a bolsevisták és lelki rokonaik elhítenni szeretnék.

Halottaink

Dr. Benedek János, fővárosi ügyvéd, nemzetgyűlési képviselő, a magyar református tanítók országos egyesületének egyik elnöke, hosszas betegség után meghalt s március 15-én temették el Budapesten. A megboldogult már debreceni diákkorában magára vonta a figyelmet, ragyogó talentumával. Poétának indult, publicisztikával kísérletezett, szónok lett belőle. Kár, hogy valóban rendkívüli képességeit nem használta ki kellően s elveszett a napi politika kicsinyes hadműveletei közt. Nagyobbra és többre lett volna hívatva. Régebben a budapesti ügyvédi kamarának titkára volt s egy időn át az alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegyében világi tanácsbíró tiszteletet viselt. A törvényhozásban előbb Hajdúböszörményt, legutóbb a fővárost képviselte. Benedek Sándor közigazgatási bírósági másodelnöknek testvéröccse s Benedek Zsolt konventi tanácsosunknak nagybátyja volt.

Nagy evangelizáló konferencia Budapesten.

A Bethánia Egylet április 10-13-ig igen nagyméretű konferenciát rendez a következő tárgysorozattal:

Április 10-én, szombaton este 6 órakor nyilvános szeretetvendégség a skót misszió (VI., Vörösmarty-utca 51.) nagytermében, amelyen id. Szabó Aladár dr. budapesti református lelkész tart bibliamagyarozatot és Szücs Ernő főreáliskolai tanár beszél ilyen címen. Ég és föld összetalálkozása. Énekelni fog ezenkívül egy kvartett és a leányszövetség ének-kara. Szavlatok is lesznek.

Április 11-én, vasárnap reggel fél 9 órakor bibliakörök, amelyekben mindenki a neki kijelölt helyen vesz részt. A bibliakör tárgya: Az Úr Jézus és Nikodémus, 10 órakor a Kálvin-téri templomban Vass Vince dr. pápai református theol. tanár, ugyanakkor a Józsefvárosi református istentiszteleten Vargha Ta-

más kunszentmiklósi református lelkész, a Fasori református templomban Szabó Imre református lelkész és 11 órakor a Fasori evang. templomban Molitorisz János ostffyasszonyai ev. lelkész beszél. Délután fél 4 órakor a konferencia megnyitása a református theologia nagytermében (IX., Ráday-utca 28.) id. Szabó Aladár dr. előadása: Jöjjetek énhozzám. Este fél 6 órakor vallásos estély a Kálvin-téri református templomban, amelyen Nyáry Pál pécsi református lelkész beszél e tárgyról: Mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhellettek. Ezt a vallásos estélyt talán a rádió is továbbítani fogja.

Április 12-én, d. e. fél 9 órakor bibliakör: tárgya: az Úr Jézus és a samáriai asszony. 10 órakor református gyűlés a Luther Otthon imaházában (VIII., Üllői-ut 24.), amelyen Csűrös István református vallásnár tart előadást Méliusz Juhász Péterről és Czeglédy Sándor győri református lelkész, egyházk. főjegyző, ismertet gyöngyszemeket Kálvin Instrukciójából. Ugyanekkor a Ker. Ifj. Egyesület termében (VIII., Fhg. Sándor-utca 28.) evangélikus gyűlés, amelyen báró Podmaniczky Pál tart előadást Bárány evang. püspökről és Rimár Jenő ev. vallásnár Luther Kis Kátéjának szépségeit ismerteti. D. u. 4 órakor a református theologia nagytermében a főtárgy folytatása. Turóczy Zoltán ózdi ev. lelkész: És én megnyugosztalak titeket. Victor János dr. budapesti református theol. tanár: Vegyétek fel az én igámat.

Április 13-án, reggel fél 9 órakor bibliakör, amelynek tárgya: Az Úr Jézus és Zaken. 10 órakor nyilvános konferencia a Luther Otthon nagytermében (VIII., Üllői-ut 24.) Sallay István pécsi református vallásnár: Bibliaköri munka. Báró Podmaniczky Pál: Mit jelent a misszió a keresztyén ember számára. Délután 1 órakor közös fényképezés a nemzeti múzeum lépcsőjén. Délután 4 órakor Vargha Tamás kunszentmiklósi református lelkész előadása: Tanuljátok meg tőlem, hogy én szelid és alázatos szívű vagyok. Utána zárószó és mórzsaszedés. A konferencia összes résztvevői 20-30 bibliakörbe osztatnak be, melyek legnagyobb részt lelkészek vezetése alatt állanak.

Jelentkezések április 5-ig, mint legkésőbbi határidőig az egyesület titkári hivatalába (VIII., Gyulai Pál-u. 9.) küldendők. Mindenkit saját érdekében nyomatékosan kérünk arra, hogy a jelentkezés alkalmával közölje a maga és általa bejelentettek névze személyenként a következő adatokat: 1. a résztvevő neve, kora, foglalkozása, 2. mikor jön és mikor megy haza, 3. szállást kér-e, 4. félárú vasúti jegy váltására szóló igazolványt óhajt-e?, 5. óhajt-e részt venni a közös étkezésen. A rendezőség csakis akkor

tudja a jelentkezőt elszállásolni és csakis akkor tudja neki a félárú jegy váltására szóló igazolványt kiállítani, ha ezeket az adatokat vele közli. Minden résztvevő hozzon magával bibliát, templomi énekes könyvet, Hallelujah, jegyzőkönyvet, ceruzát, végül kis párnát, lepedőt s egy vagy két takarót is, mert a közös szállásokon fekvőhelyet csak ezek nélkül tudnak adni. Aki ezekről megfélemedezik, saját magának okoz súlyos kellemetlenséget. Magán-szállás csak kevés áll rendelkezésre, a résztvevők legnagyobb részét közös szálláson helyezzük el. Aki teheti, szálljon ismerőseihez vagy rokonaihoz. A Bethánia Egylet a konferencián minden érdeklődőt szívesen lát.

Különfélék

Boldog és ldvességés husvét ünnepeket kívánunk olvasóinknak.

Rákóczi-ünnepek. Rákóczi Ferenc fejedelem születésének kétszázötvenedik évfordulója alkalmából országsszerte ünnepeket tartanak a magyar nemzeti és lelkiismereti szabadság nagy hősenek emlékére. Debrecenben — ahol református főgimnáziumunk is igen szép ünnepélyt tartott — a város és társadalom emlékünnepen dr. Vásáry István városi főjegyző és dr. Boldisár Kálmán tb. főjegyző, a hajdúság jeles történésze, mondtak beszédet. A budapesti Rákóczi-ünnepen feltűnést keltett dr. Ballagi Aladár professzor emlékbeszédének a Habsburg-ház elleni éles hangja, amely József főherceget az ünnepélyről távozásra bírta. Egyik előkelő budapesti hirlap vezércikkben „Ünnepprontás” címmel ír az esetről, azt mondván, hogy más a tudományos előadás, más az ünnepi beszéd. Szórol-szóra ugyanezt a gondolatot fejeztük ki mi is évekkkel ezelőtt egy hasonló esetben.

Theológiai tanárok konferenciája. A theológiai tanárok f. hó 30-án tartották konferenciájukat Debrecenben, ahol a betegségük miatt akadályozottak kivételével mindnyájan megjelentek a budapesti, sárospataki és pápai theol. tanárok s részt vett a konferencián a debreceni egyetem hittudományi kara és Dr. Joó Gyula jogakad. igazgató is Kecskemétről. A konferencia megállapodásai részben az Egyetemes Konventhez terjesztetnek fel a theol. doktorátus, theol. tankönyvek, theológusok tanítói oklevele és külföldi tanulmányút tárgyában, részben pedig a theol. akadémiákhoz tételiek át a theológusok tanulmányi versenyére és az óraredukció kérdésében. A konferencia tagjai testületileg üsztelegtek az egyházkerületi, egyszersmind Konventi Elnökségnél, ahol meleg fogadtatásra találtak. A barátságos együtt-lét alkalmi voltak a 29-iki esti vacsora, 30-án

Kun József késmüves és műköszörüs, Debrecen, Széchenyi utca 1. sz.

délelőtt a hittudományi kar által adott villas-
reggeli, délben ebéd, délután az egyetemi telep
megtekintése a rektor ozsonnájával s este va-
csora. A vidékről érkezett tanárok az egyház-
kerület vendégei voltak.

Az ispotályi orgonaavatás. Az orgonának
még az elmúlt évben megkezdett felépítését ak-
kor sajnálatos gátló körülmények késleltették
és akadályozták. Isten azonban mintha e kés-
leltetéssel alkalmat akart volna adni a gyüle-
kezetnek arra, hogy e templomát belül is való-
sággal újjá tehesse. Ma már a kész új orgona
mellett hófehérre átfestett falak és boltívek,
szépen rendbehozott padok, pompásan mű-
ködő villanyvilágítás, kályhák s a régi, teljesen
megavultak helyett igen szép, új katedrai és
úrasztali terítők fogadják az Isten házába siető,
áhitatos híveket. Az Ispotályi templom orgona-
felavató ünnepsége a következő sorrendben fog
megtörténni ápr. 5-én, Húsvét másodnapján,
d. e. 10 órakor: 1. Praeludiumok (dr. Voick-
mar, P. Nagy Z., f. Kovács M.) füleki Kovács
Mihály református orgonista-kantor. — 2. Gyü-
lekezeti ének: 23. dics. és 52. dics. 1—2. v. —
3. Bibliát olvas és imádkozik: Szele György
lelkész. — 4. „Nagy az Úr...” karének, elő-
adja a Református tanítói vegyeskar. — 5. Köz-
ének: 52. dics. 3. v. — 6. Prédikál dr. Baltazár
Dezső püspök. — 7. Baker A. M.—Palmer H.
R.: „Mester, a bős vihar dühöng”. Énekli Ury
Lajos tanító. — 8. Az orgona történetét ismer-
tetli Molnár Ferenc lelkész. — 9. Márk Pál: „Óh,
kérünk, jó Atyánk”. Énekli Benyhe Imre tanító.
— 10. Imádkozik: Uray Sándor lelkész. — 11.
„Zengjen hálaének”. Énekli a Tanítói Vegyes-
kar. — 12. Közének: XXXIII. zs. 1, 2. v.

Elekción f. hó 26-án volt a Kollégiumban.
A legatust nem kérő egyházak számának sza-
porodtával az eligálók közül soknak nem jutott
legáció.

A kollégiumi Kántus hangversenye alkal-
mával Ekli József, ki állandóan nagy figyelem-
mel és szeretettel viseltetik a kollégiumi ifjúság,
különösen a Kántus iránt, 500,000 korona felül-
fizetéssel járult hozzá a Kántus anyagi helyze-
tének megkönnyítéséhez. A Kántus ezúton is
megköszöni a felülfizetést.

Az erdélyi református egyházkerület püs-
pökválasztó közgyűlése április hó 17-ikére van
kitűzve. A jelekből ítélve, a közhangulat a min-
den tekintetben legelső renden hivatott Dr.
Makkai Sándor mellett van, noha a szilágy-
szolnoki egyházmegye hivatalosan leszögezte
magát a saját esperese, Kádár Géza, a kiváló
és kegyes zilahi lelkipásztor mellett.

Balogh Ambrus sarkadi lelkész, egyházkerü-
leti tanácsbíró, a nagyszalontai egyházmegye volt

esperese, egyházi célra 20, alapítványi célra 18,
összesen harmincnyolc millió koronát adományo-
zott a sarkadi református egyháznak. A nagylelkű
adomány értékét még növeli az a körülmény, hogy
ez összeget fizetéséből vonta el, mert nevezett lel-
késznek számottevő vagyona nincs.

A csonka nagybányai egyházmegye hat lel-
késze elhatározta, hogy ápr. 18-tól kezdve egyhá-
zaikban (Garbold, Kishodos, Méntelek, Nagyhodos,
Rozsály, Tisztaberek) felváltva műsoros vasárnap
délután rendeznek a hitélet erősítésére.

Az árvizkárosuitakért. Nagylónya tiszamenti
község az elsők között volt, amely midőn értesült
az árvíz szerenesétlenségről, áldozatkész szeretet-
adományaival sietett segítségére magyar testvérei-
nek. A lelkész felhívására minden szív megdob-
bant, szegény és gazdag egyformán hozta az ő ko-
ronáját, vagy marék búzácskáját, hogy letöröljön
egy síró könnyecseppet, falatot adjon egy éhezőnek
és hozta felesleges ruhadarabjait, hogy felruházzon
egy mezítelen. Az ifjúsági egyesület is kivette ré-
szét áldozatkészségéből, midőn folyó év február
28-án jól sikerült műkedvelő előadást rendezett
az árvízszújtottak felségélyezésére. Az eddig nyuj-
tott szeretetadományok összege, az alig 1000 lel-
kes községtől, a két nagy uradalomtól eltekintve,
melyek egy fillért sem adtak, 4.155,700 korona és
14 darab ruhanemű, melyeket rendeltetési helyükre
küldöttük. Ugyancsak áldozatkészségükről tesz bi-
zonyosságot az a cselekedet, hogy ezen adományai-
kon felül a Leánykálvineum építéséhez 500,000
koronát küldöttek. Ime a lelkész és tanító együttes
munkájának gyümölese.

A Leánykálvineum építése megkezdődött. Az
a nagyszabású mozgalom, melynek lelkes apostola
és irányítója Kiss Ferenc egyetemi professzor, a
teljes siker reményében közeledik a megvalósulás
felé. A versenytárgyalásra kiírt építkezés márc. 15-én
megkezdődött s a megbízott építész kötelezi magát,
hogy augusztus 15-re elkészül az épülettel. Az épít-
kezés nem a régi terv szerint, — hogy t. i. a meg-
levő egy emeletre fognak egy másikat rakni —
hanem új és nagyobb szabású terv szerint épül,
amennyiben teljesen új épületet akarnak építeni.
A költségekhez azonban még több mint félmilliárd
volna szükséges, amelynek előteremtése attól függ,
hogy van-e még elég áldozatkészség az egyesekben
és gyülekezetekben arra, hogy minél előbb fel-
épüljön a Leánykálvineum egyedül Isten dicsőségére.

Leánykálvineumi ünnepélyt rendezett legutóbb
a mátészalkai református nőegylet, melynek ered-
ménye; tisztán perselypénz 2 és félmillió korona.
Ugyanilyen estélyt rendezett március 17-én a bihar-
érmelléki egyházmegye lelkésztestülete Nagykereki-
ben, melynek keretében dr. Erdős Károly lelkész-
képzőintézeti igazgató tartott előadást, Fekete Gyula
belmissziói lelkész pedig bibliát magyarázott.

A lelkész urak figyelmébe. Az 1925. évi
115. számú egyházkerületi határozat kimondta, hogy

WACHA tisztít, mos, fest férfi és női fölső ruhát, inget, gallért, kézelőt Debrecen, Simonffy-u. 55.

mindenik egyház évenként csak egyszer jogosult legátust specifikálni. Mivel az év alatt némelyek tanévet, vagy egyházi évet, mások polgári évet értenek és így több egyház, amely a mult karácsonyi szent ünnepekre legátust specifikált, az idei husvéti ünnepekre szintén névszerint megjelölt tanulót kért legátusul, a kollégiumi Felső Oktatási Tanács kimondta, hogy az egyházkerületi határozatot a jövőre nézve úgy fogja értelmezni és alkalmazni, hogy az egyházak *tanévenként* csak egyszer specifikálhatnak legátust. Ha tehát valamely egyház a tanév folyamán másodszor is specifikálni kívánna, az egyháznak ez iránti kérelmét nem fogja figyelembe venni, hanem az illető egyházat a legáció szempontjából választás alá bocsátja. A specifikáló egyházak figyelmét felhívja arra is, hogy a törvény szerint legátusok csak a kollégium kötelékébe tartozó református vallású tanulók lehetnek. A Kollégium igazgatósága.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap-tulajdonos: DR. KUN BÉLA.

Hirdetés.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

609—1926.

Pályázat.

Tarpa református egyházközségben elhalálozás folytán megüresedett lelkészi állásra pályázatot hirdetek. Javadalom: a jelenleg érvényben levő díjlevél alapján, — melyen azonban felsőbb hatósági jóváhagyás mellett még némi változtatás is történhetik az egyháznak a felsőbb hatósághoz beterveztett kérvénye alapján — a következő:

1. 120, azaz egyszázhusz köből szemes élet, melynek fele tiszta rostált búza, másik fele tiszta rostált rozs, vagy kétszeres, (egy köből = 128 liter).
2. A várostól 12 szekér 3 sorjával számított széna, a lelkész udvarára behordva és összerakva.
3. Ugyancsak a város ad a lelkésznek 16 régi ölfát, behordva a lelkész udvarára.
4. Földek: a Csereszési dűllőben 1 hold 260 □-öl, a deregnyei parton 2 hold 454 □-öl, a Szipaháton 4 hold 1572 □-öl, Nyáraspataknál 765 □-öl.
5. A temetőben termő fű haszonvétele a régi gyakorlat szerint.
6. Legelő, míg azt a város házilag kezeli, 6 darab marha után ingyen legeltetési jog illeti.

7. Stóla a főtiszt. egyházkerület határozata szerint.

8. Természetben lakás, melléképületek kerttel, a kertek közzül lelkész azt használja, amelyik a templom háta mögött a csúrig s a leányok tanítója kertjéig nyúlik el.

Földekért az adót ezután is az egyház saját pénztárából fizeti.

Köteles megválasztott lelkész az egyházi főhatóság által jóváhagyott, esetleg módosított díjlevelet elfogadni és magát az esetleges határozatnak alávetni.

A megválasztott lelkész az egyházmegyei gyámintézetnek kötelezett tagja, állását az özvegy lelkésznek kegyeleti ideje után 1926 szeptember 1-én tartozik elfoglalni.

Kellően felszerelt kérvények folyó év április hó 24. déli 12 óráig Lánicz József beregi református egyházmegye espereséhez Csaroda, posta helyben, küldendők. A pályázati okmányok visszaküldésére megfelelő postabélyeg melléklendő.

Debrecen, 1926 március 25.

Dr. Baltazár Dezső, püspök

Takarékpénztári csekkszámia 43,916.

Debreczeni István
órasmester Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órákraktára

FITTLERSÁNDOR

orgona és harmónium gyára
Pesterzsébet, Határ-ut 20.

Készít:

Új Orgonákat,
Orgonasípokát,
iskolai és templomi
Harmóniumokat.

Javítások gyorsan, szak-
szerűen mérsékelt árákért
Árjegyzék eskölttségvetés díjtalan

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

„DANKÓ” Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLÍ JÓZSEF.)

DEBRECEN,
KOSSUTH-U. 6. SZÁM.

Telefon: nappal 322.

Telefon: éjjel 66. sz.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református ápoloda, Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,
hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

Olcsó árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Temetéseket vidéken is vállalunk.

**Nemzeti
Hitelintézet R.-T.
Debreceni fiókja
Kossuth-utca 7. sz.**

Telefonsz.

350.

Főintézet:

Budapest, VI, Vilmos császár-út 25.

Befizetett alap- és tartaléktőke: 2,550.000,000 pengő.

Elfogad betéteket (könyvecskékre és folyószámlára) a legelőnyösebb feltételek mellett. Kölcsönt nyújt: ház- és föld ingatlanokra, értékpapírokra és árukra. Bankszerű és tőzsdéi megbízásokat elfogad és legelőnyösebben lebonyolít. Idegen pénzeket, értékpapírokat vesz, elad és közvetít. Tekintettel arra, hogy az ország különböző 24 helyén fióktelepe van, a bankátviteléseket legelőnyösebben eszközözi.

**MAGYAR LESZÁMITOLÓ-
ÉS PÉNZVÁLTÓ-BANK
DEBRECENI FIÓKJA**

(Alapított az 1829-ik évben.)

Telefonok:

Bankosztály: 35 és 9-41

Áruosztály: 11-66 és 11-67

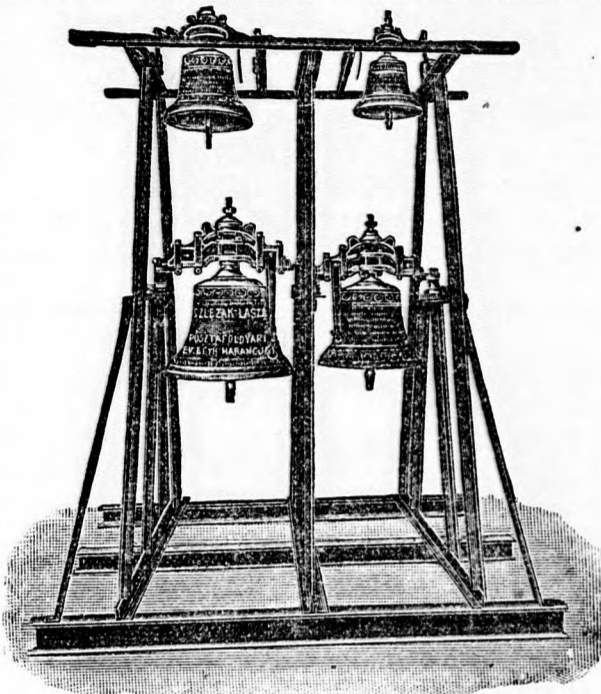
Debrecen, Piac-utca 26-28.

(Városi bérpalota)

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár
BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.

(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ŐR-HÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal. Telefon: Lipót 913-53.

Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításon aranyéremmel kitüntetve. Számos egyházi elismerőlevél és az 1925. Orsz. Kézművesipari Tárlat versenyén a m. kir. korm. díszoklevelével kitüntetve.

Tekintetes SZLEZÁK LÁSZLÓ úrnak
haranggyáros

BUDAPEST.

A békési református egyház 1924. évi augusztus hó 17-én átvette és megszöszállattatta nagy templomának tornyából az Ön által készített három új harangját. Jó lelkiismerettel kinyilatkoztatom, hogy külsőképen is gyönyörűen elkészített harangjaink kifogástalan szép csengő, a nagy harang pedig messze bűgő hangjával az egész huszonháromezer lelkes egyháznak minden tagjának tetszését és meglegedését a legnagyobb mértékben megnyerte és kiérdemelte. Ennél fogva úgy a kitűnő munkáért, mint a teljesen szakszerű hangolásért nagy egyháznak nevében teljes elismerésemet és hálás köszönetemet nyilvánítom.

Békés, 1926 január 4-én. Kiváló tisztelettel

Karácson András

ref. lelkész.

Tekintetes SZLEZÁK LÁSZLÓ

harangöntő úrnak

BUDAPEST.

Csákvári református egyházunk nevében ezen a legnagyobb készségei bizonyítjuk, hogy az Ön által részünkre készített 610 kgr. súlyú, G hangú harang úgy kivitelére, mint szép tiszta hangjára nézve, valamint a már meglevő két harangunkkal való összhang tekintetében összes híveink legteljesebb elismerését érdemelte ki, az egész gyülekezet által a legnagyobb örömmel és meglegedéssel fogadtatott.

Teljes meglegedésünket nyilvánítjuk régi, 123 éves harangunk vaskoronára történt átszereléséért is. — Isten áldását kérve Önre és szép munkáságára, vagyunk őszinte tisztelettel

Csákvár, 1926 márc. 9.

Varga Sándor,
ref. esperes, lelkész.

Sáfrán András,
gondnok.

Most megjelent „KÖNYVUDONSÁGOK“

URAY SÁNDOR:

Le-készíti szolgálati napló. Az összes református és evangélikus püspökök által ajánlva. Ára csinos felvázson kötésben cimaranyozással 50,000 korona.

HARSÁNYI GUSZTÁV:

Töredékek egy magyar református lelkész hányatott életéből. Ára 35,000 korona.

S. SZABÓ JÓZSEF:

A debreceni református Kollégium tanárai és kiválóbb növendékei 1549—1925-ig. Ára 40,000 K.

Dr. MAKKAI SÁNDOR:

„Zörgesetek és megnyittatik néktek“. (Tanulmány előadások, beszédek, elmélkedések a lelkipásztor naplójából. Ára 126,000 korona.

VÁSÁRHELYI JÁNOS:

„Bizonyágtétel.“ Egyházi beszédek. Ára 125,000 korona.

A legszebb konfirmációi ajándék

Dr. ERDŐS KÁROLY

Az én vallásom című kis könyvecske. Ára vászonkötésben 7,500 kor. Fohászok, kivonat Az én vallásom című könyvecskéből. Ára 1,500 K

Konfirmációi emléklap, kicsi 500 K, nagy 1000 K. Konfirmációi anyakönyv 1 iv 2,100 korona.

RÉVÉSZ IMRE

centennáriuma alkalmával
rendkívüli árleszállítással

45000 korona helyett 30,000 koronáért

kapható a még kevés példányszámban levő

Révész Imre: Kálvin élete című mű.

A fenti művek kaphatók és megrendelhetők a

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedésben,

Debrecen, Ferenc József-út 26.

KARDOS LÁSZLÓ

DEBRECEN, KOSSUTH-U. 9

VÁSZON—FEHÉRNEMŰ
és KELENGYE szaküzlet.

ALAPÍTÁSI ÉV 1831.

3—4

KIVÁLÓ ANYAGOK! — HATÁROZOTT ÁRAK

IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó cég
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, FŐTÉR (SAJTÓ HÁZ)

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Eremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélszerűbb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított s munkáért a legnagyobb haszon és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a négyesületek hasonló ajándékrendeléseit.

Tisztelettel IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF, az „ORLE“ szabója.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Ref. egyházközségünk előjárása fiatal s.-lelkészünket, ki ideiglenes kiküldetésének ideje alatt a hívek szeretetét nagy mértékben megnyerte, közelebbi eltávozásakor emlékül egy papi palásttal akarja megajándékozni. Az egyházi lapokból értesültünk, hogy uraságod ref. papi diszruhák és palástok szolid kiállításával a lelkészek tetszését és meglegedését vívta ki. Ezért felkérem, sziveskedjék engemet lehetőleg postafordultával értesíteni, körül-belül 100 korona elegendő volna-e egy szebb palástért. Még csak arra kérem, sziveskedjék figyelembe venni, hogy a palásttal egy jeles képzettségű, nemes ambícióju, általánosan kedvelt kezdő fiatal pap érdemeit óhajtjuk jutalmazni. Vagyis inkább ezzel is arra kerenteni, hogy magát tovább képezze, fejlessze. Eppen azért óhajtánók, hogy az ilyen ajándéktárgynak alkalmas legyen úgy a minőség, mint kiállítás tekintetében.

Besztercén (Erdély) 1909 szept. 15-én.

Szives üdvözzel: Ráduly János, presbiter.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Készséggel sietek kijelenteni, hogy az Ön által szállított palásttal ifjú lelkészünknek nagy örömet szereztünk.

Fogadja szép munkájáért az előjáróság teljes elismerését.

Tisztelettel. Ráduly János, presbiter.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF szabó mester úrnak

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Alulírott, Szántó József úrral egy papi reverendát készíttettem és azzal meg vagyok elégedve.

Debrecen, 1909 ápr. 24.

Hazafias tisztelettel: Eröss Lajos, ref. püspök

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

✱

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó

összes vasárú

állandó nagy raktára.

Telefon 6.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata.